

Åldersbestämning

Probleminventering av frågor rörande
åldersbestämning av unga lagöverträdare

Rapport oktober 2015 (ÅM-A 2014/1182)
Utvecklingscentrum Stockholm

Innehållsförteckning

Sammanfattning	2
1 Inledning.....	3
2 Inventering av problem vid åldersbestämning i olika skeden av åklagares verksamhet.....	4
2.1 Förundersökning/LuL-31utredning.....	4
2.1.1 Bevisbörda och beviskrav	5
2.1.1.1 Beviskrav vid anhållande och häktning	6
2.1.2 Kroppsbesiktning.....	8
2.2 Påföljdsbestämning.....	10
2.3 Utvisning	13
3 Åldersutredning.....	15
3.1 Medicinsk åldersbedömning.....	15
3.2 Migrationsverkets åldersbedömning vid asylansökningar	17

Sammanfattning

I denna rapport görs en genomgång av problematiken kring åldersbestämning av unga lagöverträdare. Genomgången syftar främst till att identifiera frågor som skulle kunna lämpa sig att arbeta vidare med och få underlag för behovet av åtgärder.

En uppfattning som ofta framförts är att åklagare och domare tillämpar högre krav på bevisningen avseende den misstänktes ålder när straffmyndigheten är ifrågasatt än andra omständigheter som omfattas av åklagarens bevisbörda.

Ovan nämnda problematik är återkommande vid beslutfattande i samband med anhållande och häktning. I de fallen förstärks problematiken med hänsyn till de proportionalitetsbedömningar som alltid ska göras vid tvångsmedelsbeslut och att dessa situationer ofta uppkommer i jourmiljö där möjligheterna att inhämta utredning om ålder är begränsade på grund av de tidsfrister som gäller.

Det uppkommer även frågor kring beslut om kroppsbesiktning. De gäller i detta sammanhang om sådant beslut endast får fattas för att utreda om straffmyndighetsålder är uppnådd eller om de även får användas för att undersöka om den misstänkte är över 18 år eller 21 år vilket främst har betydelse för tvångsmedelsanvändning och påföljdsbestämning.

När det gäller påföljdsbestämning så torde rätten ha en omfattande utredningsskyldighet vad gäller åldersfrågan. Det kan emellertid konstateras att domstolarna gör olika bedömningar i frågan.

Åklagarna har en långtgående skyldighet att medverka i utredningen av förutsättningarna för utvisning på grund av brott. Frågan är emellertid var gränsen mot rättens utredningsskyldighet ska dras.

De problem som har påtalats i själva rättsprocessen är välkända av åklagare som handlägger ungdomsärenden. De rör komplicerade överväganden där det inte är självklart att vägledning genom styrdokument är den lämpligaste formen att komma tillrätta med problematiken.

De problem som har framkommit från operativa åklagare när det gäller själva utredningen om misstänkts ålder rör främst den bristande precisionen i medicinsk åldersbedömning och att denna inte möter upp de straffrättsliga beviskraven.

Ett ytterligare problem som tillkommit är att åklagarna i stor utsträckning förlitat sig på Migrationsverkets utredningar i asylprocesser och att dessa numer alltmer sällan innehåller medicinska åldersutredningar.

1 Inledning

Behandlingen av ungdomar i straffrättsligt hänseende är en avvägning mellan samhällets intresse av att förhindra och beivra brottslighet och det faktum att ungdomar är speciellt sårbara i olika avseende. Följaktligen finns en omfattande särreglering som syftar till att mildra statens repressiva åtgärder mot unga lagöverträdare. Särregleringen innebär bl.a. att unga lagöverträdare i första hand ska hållas utanför kriminalvården och istället ges vård av socialtjänsten samt att de ges mildare påföljder än vuxna. Bestämmande av ålder för personer som saknar tillförlitliga dokumentationshandlingar är därför av stor betydelse i straffrättsliga förfarande.

Syftet med denna sammanställning är att göra en inventering av frågor som uppkommer under förundersökning och vid rättegång när en misstänkt persons ålder inte kan klarläggas genom sedvanlig dokumentation och den misstänkte hävdar att denna är under 15 år, 18 år eller 21 år. Utifrån detta ska därefter ställning tas till behovet av ytterligare åtgärd.

Sammanställningen är uppdelad i en del som behandlar problem som uppstår i själva rättsprocessen och en del som behandlar mera praktiska problem knutna till åldersbestämning samt Migrationsverkets utredningar om asylsökandes ålder. Lagstiftning och viss rättspraxis samt olika myndigheters riktlinjer och rekommendationer kommer att gås igenom och analyseras. Utgångspunkten är erfarenheter från vissa åklagare som haft ärenden där problematiken med åldersbestämning har haft betydelse. Avsikten är inte att sammanställningen ska vara uttömmande vad gäller problematik kopplad till åldersbestämning utan återge huvuddragen i problematiken så som den erfarits av åklagare, t.ex. behandlas inte hur åldersbestämning sker i andra länder.

2 Inventering av problem vid åldersbestämning i olika skeden av åklagares verksamhet

Den misstänktes ålder kan ha stor och genomgripande betydelse för en mängd olika aspekter av rättsprocessen och aktiverar en omfattande skyddslagstiftning för unga som är misstänkta för brott. Speciellt när det gäller åldersgränsen för straffmyndighet och det skydd som unga åtnjuter när det gäller straffprocessuella tvångsmedel är särbehandlingen tydlig. Som genomgående drag för den problematik som är kopplad till åldersbestämning framstår de osäkerhetsmoment som finns rörande rättsläget och hur de ska hanteras när den misstänktes ålder är satt i fråga samt den ovana som beslutsfattare kan ha att hantera aktuella frågor. Vidare kan skyddslagstiftningens angelägna syfte och skyddsobjektets utsatthet göra beslutsfattaren särskilt angelägen att hamna rätt i beslutsfattandet.

Det kan i sammanhanget vara värt att uppmärksamma barnkonventionen och det genomslag dess bestämmelser ska ha under hela förundersökningen och under handläggningen i domstol.

2.1 Förundersökning/LuL-31 utredning

Av 23 kap. 1 § rättegångsbalken (RB) framgår att förundersökning ska inledas så snart det finns anledning att anta att ett brott, som hör under allmänt åtal, har förövats. Om gärningsmannen inte hade fyllt 15 år vid gärningstillfället ska förundersökning emellertid inte genomföras. Detta följer av att straffmyndighet i Sverige infaller vid 15 års ålder. Åldersgränsen för straffmyndighet stadgas i 1 kap. 6 § brottbalken (BrB) och innebär ett absolut förbud mot att döma personer som inte fyllt 15 år till brottspåföljd. En gärning som begåtts av någon som inte fyllt 15 år betecknas emellertid ändå som brott.

Förutsättningarna för att inleda en utredning när ett barn under 15 år misstänks för att ha begått ett brott regleras i 31 § lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare (LuL). Förenklat kan sägas att det föreligger en presumtion för att inleda en utredning vid allvarliga brott (minimum 1 år i straffskalan) medan det får inledas utredning om socialnämnden begär det för att avgöra behovet av socialtjänstens insatser för den unge, om det behövs för att avgöra om någon som har fyllt femton år har tagit del i brottet, om det behövs för att eftersöka gods som åtkomits genom brottet eller som kan bli föremål för förverkande eller om det av andra skäl är av särskild betydelse ur ett enskilt eller allmänt intresse att en utredning inleds. Det ska härvid speciellt beaktas regeln i sista stycket i

31 § LuL som innebär att när det gäller övriga grunder (ej presumptionsregeln) får en utredning mot ett barn under 12 år inledas endast om det finns synnerliga skäl. Presumptionsregeln är tillämplig även på barn under 12 år, men det finns ett stort utrymme att bryta presumptionen med hänsyn till barnets mognad och utveckling.

Med detta i beaktande kan man säga att förundersökning avser en brottslig gärning, medan utredning med stöd av 31 § LuL alltid avser ett visst barn. En LuL-utredning kan därför komma i fråga först när misstanken mot denne är tillräckligt väl underbyggd för att en utredning ska framstå som motiverad. Så länge det inte är säkert att brottet har förövats av just barnet måste därför förundersökningen i princip drivas parallellt med utredningen enligt LuL (Kommentar till Rättegångsbalken 23 kap. 1 § [ZETEO]. <http://zeteo.nj.se/docview/?state=91601>. Hämtad 2015-10-02). Detta medför höga krav på åklagaren att vara uppmärksam på vilket regelsystem som vid varje tidpunkt gäller avseende de som kan misstänkas.

Den misstänktes ålder får således stor betydelse för om och i så fall hur ett brott ska utredas. Detta får också indirekt betydelse för om och hur den misstänktes ålder kan utredas. De problem som aktualiseras har primärt att göra med hur åklagare ska bedriva utredning under den tid när det föreligger osäkerhet avseende den misstänktes ålder. Om den ska bedrivas offensivt med utgångspunkten i den bevisnivå som föreligger i avvaktan på ytterligare utredning om ålder och med användande av de straffprocessuella verktyg som då står till buds eller om åklagaren med beaktande av hur viktig åldersgränsen mot straffmyndighet är ska ha ett mera återhållet agerande. Det kan i detta sammanhang vara värt att notera barnkonventionens art. 3 där principen om att barnets bästa ska vara vägledande i alla beslut som rör barn. Problematiken består alltså i en tydlig konflikt mellan skyddsintresset och intresset av att effektivt bedriva utredning om vad som kan vara mycket allvarliga brott.

2.1.1 Bevisbörda och beviskrav

Det finns inte någon uttrycklig regel i RB som anger att det är åklagaren som bär bevisbördan i brottmål. Detta är istället en grundläggande princip som uttrycks genom sentensen "in dubio pro reo" (Ekelöf, Edelstam Heuman, Rättegång; Fjärde häftet, sjunde uppl., Stockholm 2009 s. 150). Åklagaren har genom denna princip bevisbördan för alla objektiva och subjektiva moment i gärningsbeskrivningen. Detta inkluderar även omständigheter som påverkar brottets gradindelning, försvarande omständigheter av betydelse vid straffvärdebedömningen samt frånvaron av straffmildrande omständigheter (a.a. s. 158 ff.). Omständigheter som är av betydelse för påföljdsvalet omfattas emellertid inte av åklagarens bevisbörda (se nedan om påföljdsbestämning).

Som tidigare nämnts inträder straffbarhetsåldern den dag då vederbörande fyller 15 år. Avgörande är åldern när brottet begås, inte åldern när lagföringen sker. Som grundläggande förutsättning för att åtal ska kunna

ske och påföljd dömas ut omfattas den misstänktes ålder i detta avseende av åklagarens bevisbörda och det stränga beviskravet styrkt bortom rimligt tvivel. Vad gäller de straffvärdepåverkande omständigheterna är det främst regeln i 29 kap. 3 § 3 p BrB som har koppling till den misstänktes ålder. Där stadgas att det som förmildrande omständighet särskilt ska beaktas om den tilltalades handlande stått i samband med hans eller hennes bristande utveckling, erfarenhet eller omdömesförmåga. I förarbetena anges det att bristande utveckling kanske främst förekommer hos yngre personer men naturligtvis även kan förekomma hos äldre (prop. 1987/88:120 s. 86). Vad gäller bevisbördan avseende ålder och ovan angivna moment så ligger den alltså tveklöst på åklagaren. Vad gäller beviskravet så är det mer komplicerat vilket framgår av förarbetena:

”Bevisbördan för att omständigheterna inte förelegat vilar alltså i princip på åklagaren. Det anses emellertid att åklagaren har fullgjort sin bevisskyldighet när en omständighet över huvud taget inte har nämnts men också när en omständighet har åberopats men den med hänsyn till övriga omständigheter inte framstår som trovärdig. Är det fråga om ett blankt påstående att en viss omständighet föreligger eller är den berättelse som den tilltalade har avgett helt verklighetsfrämmande, bör domstolen kunna lämna den påstådda omständigheten utan avseende. Kan det inte uteslutas att vad den tilltalade uppger är riktigt, gäller emellertid i princip huvudregeln om åklagarens bevisbörda.” (prop. 1987/88:120 s. 86 f.)

Regeln i 29 kap. 3 § första stycket 3 BrB ska inte förväxlas med 29 kap. 7 § BrB som tillåter ett allmänt hänsynstagande till låg ålder och som kommer att avhandlas nedan.

Det har inte kommit fram att åklagarens bevisbörda i ovan avseende ger upphov till några anmärkningsvärda problem i samband med väckande av åtal eller vid förhandlingar. Däremot kan problem uppstå under själva förundersökningen där olika nivåer för beviskrav förekommer i olika situationer. En uppfattning som ofta framförts är att åklagare och domare tillämpar högre krav på bevisningen avseende den misstänktes ålder när straffmyndigheten är ifrågasatt än andra omständigheter som omfattas av åklagarens bevisbörda. Det är emellertid oklart om detta beror på uppfattningen att högre beviskrav ska tillämpas eller om det istället har att göra med en prognos avseende möjligheten att med tillräcklig precision fastställa åldern. Oavsett så kan det medföra ett stort problem vid återkommande brottslighet. Visserligen kan åklagare ånyo pröva åldersfrågan i ett nytt ärende men det tidigare beslutet kommer att få stor vikt vid bedömningen inte minst med tanke på att en så grundläggande fråga som den misstänktes ålder bör få kontinuitet och inte ändras vid flera tillfällen.

2.1.1.1 Beviskrav vid anhållande och häktning

En speciell variant av ovan angivna problematik uppkommer vid anhållande och häktning.

Barn under 15 år kan inte anhållas eller häktas. Detta framgår av den uppräkningslista i 36 f § LuL av tvångsmedel som kan användas mot barn under 15 år. För att ungdomar som är över 15 år ska häktas krävs dels att det ska vara uppenbart att betryggande bevakning inte kan anordnas dels att det ska föreligga synnerliga skäl för häktning. Dessa krav medför att häktning av ungdomar endast ska förekomma i vissa extremfall. I stället förutsätter lagstiftningen att unga lagöverträdare regelmässigt tas om hand av socialtjänsten (SOU 2004:122 s. 548). Sådana omhändertaganden kan ske på frivillig väg och ligga till grund för en prövning av om övervakning enligt 24 kap. 4 § RB kan anordnas. I regel är det dock ett omedelbart tvångsomhändertagande enligt LVU som utgör det realistiska alternativet till häktning av den unge (SOU 2004:122 s. 549). Utformningen av 24 kap. 4 § RB är sådan att det först ska prövas om det är uppenbart att betryggande övervakning inte kan anordnas. Därefter prövas om det finns synnerliga skäl för häktning (23 § LuL). För anhållande gäller enligt huvudregeln samma förutsättningar som för häktning (24 kap. 3 § RB). Åklagaren har enligt 26 § förundersökningskungörelsen (1947:948) (FuK) en långtgående skyldighet att vara aktiv med att försöka ordna nödvändig övervakning så snart det kan ske. Barnkonventionen stadgar också i art. 37 b krav på att åklagarens ska vara aktiv för att eventuellt hitta alternativ till frihetsberövande och även i övrigt ta största möjliga hänsyn till barnet. I praktiken innebär det att åklagaren så snart som möjligt när utredningsläget tillåter ska efterhöra med socialtjänsten om det finns något alternativ till anhållande/häktning. Dessa kontakter ska ske fortlöpande under frihetsberövandet eftersom förhållandena kan förändras (se Unga lagöverträdare och barnkonventionen RättsPM 2013:7 s. 24). Kravet på synnerliga skäl ska vara uppfyllt även när det gäller anhållande av unga lagöverträdare (JO 1996/97 s. 56 f.). I Riksåklagarens riktlinjer för handläggning av ungdoms- ärenden RåR 2006:3 och RättsPM 2013:7 Unga lagöverträdare och barnkonventionen ges åklagarna vägledning i överväganden vid frihetsberövande av ungdomar och åläggande av restriktioner.

Frihetsberövande av ungdomar omgärdas alltså av omfattande särreglering och är ett område där åklagare uppger att det ofta uppstår problem. När det gäller åldersbestämning kan sägas att problematiken är orienterad kring beviskravet för straffmyndighet och åtnjutande av skyddslagstiftningen (15/18 år) samt att åklagare och domare kan känna oro över att fatta beslut avseende misstänkta som eventuellt åtnjuter ett så starkt skydd mot frihetsberövande. En ytterligare aspekt är den proportionalitetsbedömning som alltid ska göras vid tvångsmedelsbeslut och som i dessa fall i hög grad präglas av det i många fall är mycket svårt att med tillräcklig precision bestämma ålder för den misstänkte (se nedan kapitlet om Åldersutredning). Problematiken förstärks av att dessa situationer ofta uppkommer i jourmiljö där möjligheterna att inhämta utredning om ålder än mer begränsade på grund av de tidsfrister som gäller. Beslutsfattarna kan då tendera till att undvika att anhålla/häkta trots att skälig misstanke/sannolika skäl föreligger vilket i praktiken innebär att ett högre beviskrav ställs för åldersaspekten.

2.1.2 Kroppsbesiktning

Det har uppkommit frågor om i vilken mån kroppsbesiktning enligt 28 kap. 12 § RB kan användas som medel för att fastställa åldern för någon som misstänks för brott. Frågorna avser åldersgränsen för straffmyndighet, särbehandling vid straffprocessuella tvångsmedel och när ålder enbart har betydelse för påföljdsbestämningen.

Kroppsbesiktning är ett straffprocessuellt tvångsmedel och har som sådant till syfte att underlätta förundersökning och rättegång (Gunnel Lindberg: Straffprocessuella tvångsmedel – när och hur får de användas, 3 uppl., Stockholm 2012 s. 9). Av 28 kap. 12 § RB framgår att kroppsbesiktning innebär undersökning av människokroppens yttre och inre samt tagande av prov från människokroppen och undersökning av sådana prov. Innebörden av tvångsmedlet innefattar således sådana medicinska undersökningar som kan bli aktuella vid fastställande av ålder, t.ex. skelett- och tandröntgen (se nedan om åldersutredning). Frågan är emellertid om kroppsbesiktning kan användas specifikt för att fastställa en misstänkts ålder.

Kroppsbesiktning förutsätter att personen är skäligen misstänkt för brott på vilket fängelse kan följa. Detta begränsar visserligen användningsområdet men det är främst den ändamålsenliga begränsningen som är intressant i aktuellt avseende. Denna framgår av 28 kap. 12 § första stycket RB där det anges att kroppsbesiktning får ske för ändamål som anges i 11 § eller enligt bestämmelserna i 12 a §. I den omfattning och för det ändamål som anges i 12 b § får också en annan person kroppsbesiktigas. Det ändamål som skulle kunna motivera kroppsbesiktning för att bestämma ålder på en misstänkt gärningsman är "för att utröna omständigheter som kan vara av betydelse för utredning om brottet" i 28 kap. 11 § RB. Utredningsskäl ger tvångsmedlet ett mycket brett tillämpningsområde (a.a. s. 639).

Med detta som utgångspunkt kan det vidare konstateras att om en misstänkt gärningsman är straffmyndig eller inte är en fundamental del av brottsutredningen. I 23 kap. 2 § BrB framgår att det primära syftet med en förundersökning är att skapa underlag för ett beslut i åtalsfrågan. Detta formuleras i lagtexten "Under förundersökningen skall utredas, vem som skäligen kan misstänkas för brottet och om tillräckliga skäl föreligger för åtal mot honom...". Åklagarnas åtalsplikt finns i 20 kap. 6 § RB där det stadgas att; "Åklagare skall, om ej annat är stadgat, tala å brott, som hör under allmänt åtal." Detta innebär en obligatorisk åtalsplikt som endast kan frångås när det finns stadgande som medger detta. I motiven har åklagarnas åtalsplikt sagts infalla först då åklagaren på objektiva grunder kan motse en fällande dom (NJA II 1943 s. 258). Detta innebär att åklagaren först måste ta ställning till om den aktuella gärningen är ett brott och därefter beakta alla förhållanden som hör till gärningens objektiva och subjektiva sida. Omständigheter som påverkar gärningens straffbarhet ska beaktas i detta sammanhang. En sådan omständighet är att en gärning av någon som inte uppnått 15 års ålder visserligen är ett brott men inte desto mindre, med hänsyn till 1 kap. 6 § BrB, inte ska föranleda åtal. Vidare har

åklagaren att bedöma bevisningen som föreligger. Bevisningen måste vara tillräckligt stark för att åklagaren på objektiva grunder ska kunna förvänta sig en fällande dom. (Kommentar till Rättegångsbalken 20 kap. 6 § [ZETEO]. <http://zeteo.nj.se/docview/?state=19634>. Hämtad 2015-10-02.)

Sammantaget är det mycket som tyder på att kroppsbesiktning i avsikt att ta reda på om misstänkt är straffmyndig kan användas under förundersökning i de fall där brottets straffskala eller proportionalitetsaspekter inte utgör hinder. Detta har tidigare konstaterats i Utvecklingscentrum Göteborgs RättsPM 2006:28 Kroppsbesiktning – åldersbestämning av misstänkta lagöverträdare som uppger sig vara under 15 år. Som anges i RättsPM krävs det att åklagaren på goda grunder kan anta att den misstänkte är 15 år eller däröver för att kroppsbesiktning enligt RB ska kunna användas. Detta gäller även med beaktande av att reglerna om kroppsbesiktning i LuL har ändrats sedan ovan RättsPM skrevs. Mer om kroppsbesiktning enligt LuL nedan.

Det ska i detta sammanhang framhållas att det finns uppfattningar om att kroppsbesiktning inte borde användas för att ta reda på om misstänkt är straffmyndig. Utgångspunkten för sådan argumentation är att kroppsbesiktning i sådant ändamål inte ryms inom syftet ”för att utröna omständigheter som kan vara av betydelse för utredning om brottet” och därmed sakna sådant uttryckligt lagstöd som är förutsättningen för att göra avsteg från skyddet för den personliga integriteten i 2 kap. 6 § regeringsformen.

De andra frågeställningarna är om kroppsbesiktning enligt ovan får användas när straffmyndighetsgränsen inte är ifrågasatt men väl om den misstänkte fyllt 18 eller 21 år. Dessa aspekter av den misstänktes ålder har emellertid inte direkt betydelse för om den misstänkte kan fällas till ansvar utan har att göra med hur utredningen kan bedrivas och vilken påföljd som kan utdömas. Det finns ingen klagörande praxis eller doktrin om dessa frågor.

Det finns numera möjlighet att besluta om kroppsbesiktning av unga lagöverträdare enligt 36 a § LuL om det är av synnerlig vikt för att klarlägga omständigheterna kring brottet. Med ovan angivna resonemang så skulle detta även kunna innefatta den misstänktes ålder. När det gäller åldersgränsen under/över 15 år så är emellertid resonemanget kring denna möjlighet mera teoretisk än praktisk eftersom behovet att besluta om kroppsbesiktning för att fastställa ålder inte torde uppstå för en misstänkt som inte kan antas vara över 15 år. Det är i så fall mera intressant ur en praktisk tillämpningsaspekt att fundera kring åldersgränsen under/över 12 år som har stor betydelse för om en LuL-utredning överhuvudtaget ska genomföras. Med beaktande av hur omfattande restriktivitet som skulle gälla för ett sådant beslut så är utgångspunkten att de torde vara extrema undantagsfall. Det finns i det sammanhanget anledning att beakta Utvecklingscentrum Stockholms rekommendationer avseende restriktivitet

vid beslut om kroppsbesiktning av personer under 15 år (Barn som begår brott RättsPM 2013:6 s. 18).

Slutligen måste det i detta sammanhang nämnas den debatt som finns om värdet av medicinska undersökningar för att bestämma ålder samt om sådan undersökningar överhuvudtaget ska förekomma. Mera om detta i kapitel 3.

2.2 Påföljdsbestämning

Det har vid flera tillfällen uppkommit frågor kring åldersbestämning i samband med påföljdsbestämning. Frågorna rör bevisbörda, beviskrav och utredningsansvar. Åklagare har uppgett att de ibland åläggs en utredningsbörda avseende den tilltalades ålder i påföljdsfrågan som de anser att åklagarna inte ska ha. Det förekommer vidare att samma bevisregler tillämpas i ovan avseende som i ansvarsfrågan. Åklagare anser att domstolarnas agerande är långt ifrån konsekvent och det är sällan som domstolarnas resonemang framkommer i domarna.

Det har ovan konstaterats att till den del åldersaspekten rör ansvarsfrågan samt försvarande omständigheter och avsaknaden av förmildrande omständigheter som enligt 29 kap. 2 och 3 §§ BrB ska beaktas vid straffvärdebedömningen så har åklagaren bevisbördan enligt gängse straffrättsliga beviskrav. Detta anges tydligt i förarbetenas specialmotivering (prop. 1987/88:120 s. 84 och s. 86 f.). Det kan tyckas vara följdriktigt att åklagaren har bevisbördan för dessa omständigheter eftersom det som ska beaktas är kopplat till själva utförandet av gärningen som utgör brott. Detta gäller emellertid inte för alla de omständigheter som ska beaktas i straffmätningen enligt följande bestämmelser i 29 kap. BrB.

För den som begått brott innan han eller hon fyllt 21 år gäller enligt 29 kap. 7 § BrB att dennes ungdom ska beaktas särskilt vid straffmätningen. Den unge får dömas till lindrigare straff än vad som är föreskrivet för brottet. Vidare får den unge inte dömas till svårare straff än fängelse i 10 år utom då livstid är föreskrivet eller då 26 kap 2 § BrB medger det och då till fängelse i högst 14 år. Detta är den s.k. ”ungdomsrabatten”. Bestämmelsen innebär att låg ålder är en allmän grund som ska beaktas i sänkande riktning vid straffmätningen oavsett om gärningsmannens låga ålder på något sätt har påverkat hans handlande (prop. 1987/88:120 s. 97 f.). I specialmotiveringen till 29 kap. 7 § BrB anges inte något om bevisbördan. Eftersom beaktandet av den tilltalades ålder ska ske generellt och inte utifrån någon koppling till hur den brottsliga gärningen utfördes och eftersom det till skillnad från 29 kap. 2 och 3 §§ BrB inte specifikt anges i specialmotiveringen att åklagaren har bevisbördan i detta avseende så torde utgångspunkten vara att åklagaren inte har bevisbördan och följaktligen inte behöver bedriva utredning och föra bevisning i detta hänseende.

Det kan vidare konstateras att förhållanden som är av betydelse för påföljdsvalet inte omfattas av åklagarens bevisbörda och den presumtion som annars verkar till den tilltalades fördel inte gäller vid i det sammanhanget (Ekelöf, Edelstam Heuman, Rättegång – Fjärde häftet, sjunde uppl., Stockholm 2009 s. 159). De beviskrav som gäller får avgöras från fall till fall. HD har tillämpat överviktsprincipen avseende bevisningen vid bedömningen av om den tilltalade begått ett brott under påverkan av allvarlig psykisk störning (NJA 2004 s. 702). HD angav då som utgångspunkt att eftersom det rörde sig om påföljdsbestämning och inte prövning av skuldfrågan så gällde inte något sådant beviskrav som uppställs beträffande ansvarsfrågan (s. 720 f.).

Hovrätten för Västra Sverige har i en dom den 24 april 2015 (B 1672-15) tydligt återgivit hur de tagit ställning till vilket beviskrav som skulle tillämpas vid straffmätningen avseende den tilltalades ålder. Där hänvisade rätten till ovan nämnda HD avgörande (NJA 2004 s. 702). Hovrätten ansåg att överviktsprincipen skulle användas vid åldersbestämningen i målet och kom efter genomgång av bevisningen fram till att övervägande skäl talade för att den tilltalade var över 21 år vid tidpunkten för de aktuella gärningarna och att hans ålder därför inte skulle påverka straffmätningen. I domen framgick det att åklagaren i frågan om den tilltalades ålder hänfört sig till samma utredning som antecknats i tingsrättens dom och åberopat handlingar från Interpol. Det framstår emellertid som osannolikt att rätten skulle kunna ålägga åklagaren utredningsansvar avseende den tilltalades ålder efter att så tydligt ha avgränsat den tilltalades ålder som en renodlad påföljdsfråga.

Har åklagaren då något annat ansvar för att bidra till rättens beslutsunderlag för påföljdsbestämningen? Det kan därvid konstateras att rättens bedömning av påföljdsfrågan måste ske på grundval av ett bevismaterial som består av vad som framkommit vid behandlingen av skuldfrågan, vad den tilltalade berättar i personaliadelen och visst skriftligt material (Ekelöf, Edelstam och Pauli, Rättegång: femte häftet, åttonde uppl., Stockholm 2010 s. 187). I 46 kap. 9 § RB stadgas att uppgifter om den tilltalade från belastningsregistret och utredning om den tilltalades personliga förhållanden ska läggas fram i den mån det behövs. Detta innebär att det förutsätts att det vid huvudförhandlingen föreligger utredning om den tilltalades person. En del av detta material inhämtas av polis och åklagare och ges i till rätten i samband med åtal. Av 45 kap. 7 § RB framgår att åklagaren vid åtal bl.a. ska ge in protokoll eller anteckningar från förundersökningen samt de skriftliga handlingar och föremål som åberopas som bevis. Enligt 21 § FuK ska det i protokollet avseende misstänkt antecknas: "fullständigt namn, personnummer eller samordningsnummer, yrke eller anställning, folkbokföringsort, bostadsort, postadress, arbetsplats – i förekommande fall uppgift om inskrivning i sjömansregistret – och telefonnummer och, beträffande den som inte fyllt tjugo år, föräldrarnas namn och adress, om det är lämpligt. Avser misstanken brott, för vilket det är föreskrivet fängelse i mer än sex månader, eller om det annars finns anledning därtill, ska dessutom

antecknas uppgifter om skolgång, tidigare anställningar, arbetsförhet och hälsotillstånd.” Som exempel på handlingar som åklagaren bör ge in när åtal väcks kan nämnas sådana handlingar som avses i 4, 21 a och 21 b §§ FuK. Dessa bestämmelser avser utredning om den tilltalades levnadsförhållanden som ska inhämtas under en förundersökning. Det innefattar att uppgift rörande den misstänktes levnadsomständigheter infordras från Skatteverket (om det antas kunna bli annan påföljd än böter) utdrag ur vägtrafikregistret (om det är nödvändigt), misstänkts inkomst- och förmögenhetsförhållanden ska utredas (om det kan antas att böter blir aktuellt).

Vid valet mellan olika påföljder kan rätten emellertid behöva ha mer information om den misstänkte. Rätten har enligt 35 kap. 6 § RB möjlighet att i mål om brott som hör under allmänt åtal självmant inhämta sådant material vilket oftast sker genom att det förordnas om sakkunnigutredning (Ekelöf, Edelstam och Pauli, Rättegång: femte häftet, åttonde uppl., Stockholm 2010 s. 187). 45 kap. 12 § RB innehåller bestämmelser om komplettering av den utredning som åklagaren ska ge in enligt 45 kap. 7 § RB. Paragrafen omfattar dels utredning som påkallas av part dels sådan utredning som rätten självmant ska inhämta. Kompletteringen kan avse ansvarsfrågan men då har rätten inte förstahandsansvar för att utredningen blir fullständig. Detta ansvar ligger i första hand på parterna. Tanken är att rätten ska ta in materialet ex officio först om parterna inte själva agerar med anledning av domarens påpekande. När det gäller påföljdsfrågan har rätten av tradition ett avsevärt större ansvar för utredningens införskaffande än i ansvarsfrågan men det har i förarbetena framhållits att det i många fall är lämpligt att parterna anger för rätten vilken utredning de anser behövlig (prop.1986/87:89 s. 109).

Enligt 46 kap. 9 § RB ska uppgifter om den tilltalade från belastningsregistret och utredning om den tilltalades personliga förhållanden i den utsträckning det behövs läggas fram vid huvudförhandlingen. Detta får ske genom hänvisningar till handlingar i målet. I kommentaren till paragrafen påpekas att ingenting annat än reglerna i 35 kap. 7 § RB om avvisande av bevisning torde kunna hindra en part från att själv lägga fram utredning av betydelse för en påföljdsfråga (Kommentar till Rättegångsbalken 46 kap. 9 § [ZETEO]. <http://zeteo.nj.se/docview/?state=85240>. Hämtad 2015-10-02.)

Sammantaget bör detta leda till slutsatsen att rätten har en omfattande utredningsskyldighet vid påföljdsbestämning. I praktiken torde i normalfallet en del av utredningen avseende åldersfrågan ingå i förundersökningen men i den mån denna behöver kompletteras torde det vara en fråga för rätten att ombesörja. Parterna är emellertid fria att ge in bevisning i detta avseende och i den mån åklagaren genom polisen har effektiva kanaler för att inhämta relevant material så bör åklagaren överväga att bistå rätten. Trots detta konstaterande kvarstår emellertid problematiken med att domstolarna gör så olika bedömningar i frågan.

2.3 Utvisning

Den misstänktes ålder får i vissa fall stor betydelse för hur frågan om utvisning ska bedömas. Så är fallet när det är fråga om en person som kom till Sverige före 15 års ålder och bott här i 5 år. Under de omständigheterna får denne enligt 8 a kap. 3 § utlänningslagen (2005:716) (UtlL) inte utvisas på grund av brott. En EU/EES medborgare som är under 18 år inte utvisas på grund av brott såvida det inte är oundgängligen nödvändigt med hänsyn till rikets säkerhet (8 a kap. 5 § andra stycket och 8 kap. 14 § andra stycket UtlL). Vidare ska den misstänktes ålder få ett generellt genomslag vid handläggningen och bedömningen genom att principen om barnets bästa tillämpas (1 kap 10 § UtlL). Detta innebär inte att barnets intresse ska vara utslagsgivande, men det ska vägas mot andra, motstående, intressen. I rättspraxis har bedömningen av om utvisning får ske inneburit samma krav på brottsligheten för ungdomar som för vuxna. Det är först i den efterföljande bedömningen rörande de personliga förhållandena som hänsyn tas till utlänningens ungdom. Det faktum att utlänningen är under 18 år kan i viss mån komma att påverka tiden för återreseförbudet.

I RättsPM om utvisning anges utgångspunkten för åklagarens agerande angående frågan om utvisning vara att denna ska överväga och ta ställning till utvisningsfrågan i de fall där det är fråga om allvarlig eller upprepad brottslighet begången av en person som inte är svensk medborgare. Åklagaren ska vidare framställa yrkande om utvisning när sådan kan komma i fråga. (Utvisning på grund av brott – En handledning för åklagare, RättsPM 2013:5, s. 3) I rättspromemorian ges riktlinjer om åklagarens aktivitet när det gäller att utreda förutsättningarna för utvisning. Det anges att frågan om utvisning bör tas upp så tidigt som möjligt under brottmålsprocessen och att information rörande den misstänkte utlänningen bör inhämtas från Migrationsverket, om det inte bedöms vara onödigt. Detta för att åklagaren ska kunna ta ställning till om ett utvisningsyrkande ska framställas (a.a. s. 5). Åklagaren bör därför redan tidigt under förundersökningen i de flesta fall med hjälp av en särskilt framtagen blankett inhämta uppgifter från Migrationsverket (a.a. s. 30).

Utvisning på grund av brott är inte en brottspåföljd. Den utgör en annan särskild rättsverkan av brottet. Rättsregeln är fakultativ, vilket innebär att domstolen under vissa förutsättningar får utvisa en utlänning som begått brott. De nuvarande bestämmelserna i rättegångsbalken innebär att frågor om särskild rättsverkan av brott ska prövas självmant av rätten. Det enda undantaget är företagsbot som kräver ett yrkande från åklagaren (36 kap. 7 § BrB). Rätten har alltså formellt sett det fulla ansvaret för att se till att frågor om förverkande och annan rättsverkan av brott blir utredda och avgjorda (SOU 2013:17 s. 233). Det kan i sammanhanget noteras att straffprocessutredningen föreslår att rätten inte längre ska kunna ta upp frågan om utvisning ex officio (SOU 2013:17 s. 262). I praktiken är det redan nu så att det endast är efter ett yrkande av åklagaren som en domstol kommer att pröva frågan om utvisning på grund av brott. Vidare så

föreligger oftast utredning om den misstänktes ålder i målet när åldersfrågan har relevans för utvisningsfrågan. Frågor har emellertid uppstått i situationer när så inte har varit fallet. Hur långt sträcker sig åklagarens ansvar för utredningen av den misstänktes ålder om denna fråga enbart har relevans för utvisningsfrågan? Måste eller kan rätten initiera utredningsåtgärder i de fall de inte anser att den misstänktes ålder inte är tillräckligt utredd eller kan de ogilla direkt?

3 Åldersutredning

Som kommer att framgå i denna orientering är det mycket svårt att med större noggrannhet bestämma en misstänkts ålder när denna inte kan klarläggas genom sedvanlig dokumentation och den misstänkte hävdar att han eller hon är under 15 år, 18 år eller 21 år. Utredningen om den misstänktes ålder kommer i normalfallet då att bestå av flera olika beståndsdelar som exempelvis ambassadkontakter för att få tillgång till uppgifter från den misstänktes hemland, uppgifter från Interpol om tidigare brottslighet och andra uppgivna identiteter, uppgifter från förhör samt medicinsk åldersbedömning i form av tand- och skelettröntgen efter åklagares beslut om kroppsbesiktning. I praktiken förlitar sig åklagarna emellertid i stor utsträckning på den undersökning avseende ålder som migrationsverket gör i samband med asylansökningar.

De svårigheter som operativa åklagare har framhållit när det gäller själva utredningen om misstänkts ålder rör just den bristande precisionen i medicinsk åldersbestämning och att denna inte möter upp de straffrättsliga beviskraven. Detta får till följd att den för den misstänkte mest fördelaktiga åldern ofta tillämpas. Det framgår vidare att de åldersutredningar som Migrationsverket genomför inte alltid innehåller medicinska åldersbedömningar. Så har fallet varit speciellt under senare tid. Detta kan framför allt bero på den kritik som riktats mot hur medicinska åldersbedömningar har använts i asylärenden och att Svenska barnläkarföreningen har gått ut med ett ställningstagande där de uppger att de inte kan uppmana sina övriga medlemmar att göra sådana undersökningar (<http://www.barnlakarforeningen.se/2015/07/17/angaende-medicinska-aldersbedomningar-av-asylosokande-ungdomar/>).

3.1 Medicinsk åldersbedömning

Det finns i dagsläget inte någon medicinsk eller psykosocial metod med vilken man exakt kan fastställa den kronologiska åldern för ungdomar. I de fall där åklagare initierar medicinsk åldersbedömning sker detta genom beslut om kroppsbesiktning enligt 28 kap. 12 § RB rörande skelett- och tandröntgen. Det är de metoder, som Socialstyrelsen i ett ställningstagande utfärdat i juni 2012, framhåller som de lämpligaste vad gäller åldersbedömning i asylärenden ("Medicinsk åldersbedömning för barn i övre tonåren", Socialstyrelsen dnr 31156/2011, <http://www.socialstyrelsen.se/Lists/Artikelkatalog/Attachments/18780/2012-6-54.pdf>). Avsikten med ställningstagandet var att Socialstyrelsen i samarbete med Migrationsverket gemensamt skulle bidra till att utveckla rutiner och organisation för medicinska åldersbedömningar samt protokoll för remisser och utlåtanden, för att uppfylla krav på vetenskaplighet, rättssäkerhet, medicinsk etik och det enskilda barnets bästa, för en så säker

medicinsk åldersbedömning som möjligt (a.a. s. 1). Socialstyrelsen förklarar där att medicinska åldersbedömningar bör erbjudas asylsökande för att ingå i underlag till beslut om den sökande gjort sin ålder sannolik. Läkareundersökning och röntgen framhålls som de lämpligaste metoderna. Samtidigt betonar Socialstyrelsen att det finns stora osäkerheter förknippade med medicinska åldersbedömningar. Socialstyrelsen understryker därvid att åldersbedömning av ungdomar med hjälp av radiologiska metoder alltid uppvisar resultat med en felmarginal på mellan ± 2 och ± 4 år. Vidare kan tolkning av utlåtanden från radiologer lätt missuppfattas, särskilt när det gäller standardavvikelse och sannolikheter för en viss minimiålder, eller övertolkas av en mottagare som inte har medicinsk, radiologisk eller statistisk kompetens. Mot bakgrund av bl.a. dessa konstateranden utfärdar Socialstyrelsen ett antal rekommendationer för medicinska åldersbedömningar. Där rekommenderas bl.a. att den medicinska åldersbedömningen bör bestå av en klinisk pediatrik undersökning, med anamnes och antropometrisk bedömning i kombination med röntgenundersökningar. De radiologiska metoderna bör vidare hanteras på ett standardiserat sätt och av radiologer, rättsodontologer och barnläkare vid ett begränsat antal kliniker runtom i landet. En av rekommendationerna lyder: "Med hänsyn till osäkerheten i metoderna bör den sammantagna bedömningen av allt utredningsmaterial om den uppgivna åldern gjorts sannolik eller inte, vara generös och styras av bevislätnadsregeln om tvivelsmålets fördel (benefit of the doubt)" (a.a. s. 3)."

Ställningstagandet är visserligen utfärdat med tanke på medicinsk åldersbedömning i asylprocesser. Men i den del det avhandlar metoderna som sådana är det av direkt betydelse för åklagarnas verksamhet. Speciellt intressant med tanke på beviskraven i vår verksamhet, är felmarginalen som de radiologiska metoderna alltid uppvisar.

Det kan vidare konstateras att det inte finns något samordnat förfarande för att verkställa åklagares beslut om kroppsbesiktning för medicinsk åldersbestämning. Något som bekräftas av rättsläkare Peter Krantz som arbetar vid Rättsmedicinalverket i Lund. Han förklarar vidare: När det gäller utförande och bedömning av skelettröntgen så utförs detta av lokala läkare i offentlig verksamhet. När det gäller tandröntgen på uppdrag av rättsväsendet så utförs denna av Rättsodontolog Irena Davidsson vid Rättsmedicinalverket. Rättsmedicinalverket utför inga åldersbestämningar på uppdrag av migrationsverket. Bland läkare anställda av Rättsmedicinalverket finns en utbredd skepsis inför att utföra medicinska åldersbestämningar. Detta på grund av ovan nämnda felmarginaler. Men även på grund av hur undersökningarna används och tolkas i rättsliga förfaranden. Uppfattningen är att det finns en övertro bland jurister om vad som kan visas med medicinsk åldersbestämning och att dessa därför kan leda till felaktiga beslut i rättsprocesserna. Slutligen konstaterar Peter Krantz att det inte pågår något arbete med att, på så sätt som skett mellan Socialstyrelsen och Migrationsverket, utveckla kvalitetssäkring avseende genomförande

och användande av medicinsk åldersbestämning när åklagare står bakom begäran.

Bristen på andra sätt att bedöma ålder har gjort att behovet att använda radiologiska metoder fortfarande finns kvar. Detta har kritiserats från flera håll. Inte minst i media. Socialstyrelsen har bl.a. bemött kritiken med uppgifter om att de utreder om det finns nya och säkrare metoder för åldersbedömning och har uttryckt viss försiktig optimism kring att använd magnetkamera (Göteborgsposten, <http://www.gp.se/nyheter/sverige/1.2727154-aldersbestamning-med-magnetkamera-utreds>, Hämtad 2015-10-02). Utredningen förväntas vara klar vid årsskiftet 2015/16.

Att den grundläggande problematiken i nuläget kvarstår är emellertid tydligt när man beaktar utvecklingen av Migrationsverkets åldersbedömning vid asylansökningar.

3.2 Migrationsverkets åldersbedömning vid asylansökningar

Den 11 juni 2014 utfärdade Migrationsverket ett rättsligt ställningstagande för prövningen av asylansökningar (Rättsligt ställningstagande angående åldersbedömning, RCI 13/2014, numera upphävd genom SR 35/2015). I ställningstagandet förklarade Migrationsverket bl.a. att det är den sökanden som har bevisbördan för att göra sin ålder sannolik eller i förekommande fall styrkt och att detta i normalfallet inte kan ske enbart genom muntliga uppgifter utan det krävs i första hand verifierbar skriftlig bevisning. Vidare förklarades att en medicinsk åldersbedömning bör erbjudas den sökande i ett asylärende i de fall då han eller hon inte har lyckats göra sin identitet och ålder sannolik. Det betonades att de medicinska metoderna inte var helt säkra utan alltid uppvisade ett resultat med standardavvikelse. Resultatet av den medicinska åldersbedömningen skulle värderas tillsammans med övrig bevisning och utredning. Avgörande var om den samlade bevisprövningen – där den medicinska bedömningen utgör en del av bevisningen – medförde att det var sannolikt att den sökande var över eller under 18 år (eller 14 år i vissa fall).

Svenska barnläkarföreningen (BLF) utfärdade den 1 januari 2014 instruktioner för medicinsk åldersbedömning av barn i övre tonåren (Medicinsk åldersbedömning av barn i övre tonåren – instruktioner för barnläkarundersökning, http://www.barnlakarforeningen.se/wp-content/uploads/2014/05/Instruktion_Barnmedicinsk-aldersbedomning-BLF_140116.pdf). I instruktionen fastställdes hur barnläkarundersökningen ska gå till och att denna ska kompletteras med röntgenundersökningar av skelett- och tandmognad om det inte är uppenbart överflödigt. I sammanställningen hänvisas till riktlinjer för hur röntgen av handskelett ska genomföras vid åldersbestämning utfärdade av Svensk Förening för Pediatrik Radiologi den 12 mars 2014 (Instruktioner för handröntgen vid

bedömning av ålder i migrationsärenden, <http://www.barnlakarforeningen.se/wp-content/uploads/2014/05/Instruktion-handrtg-140312.pdf>) och instruktioner för tandmognadsbedömning i migrationsärenden utfärdade av Sveriges tandläkarförbund den 20 januari 2014 (<http://www.barnlakarforeningen.se/wp-content/uploads/2014/05/Instruktion-bedomning-av-tandmognad-140120.pdf>). Dokumenten är avsedda att utgöra instruktioner för hur en så högkvalitativ åldersundersökning som möjligt är ska genomföras i migrationsärenden. De har tagits fram i samarbete med Socialstyrelsen.

Det sammantagna intrycket av dokumenten var att läkarna, Migrationsverket och Socialstyrelsen arbetade tillsammans för att skapa en så säker åldersbedömning som möjligt i asylprocesserna där medicinsk åldersbedömning ingick som en del av de naturligt förekommande momenten. I Migrationsverkets rättsliga ställningstagande fanns emellertid en skrivning om att det var Migrationsverket som skulle avgöra om den sökande hade uppfyllt sin bevisbörda. Utlåtandet från den sakkunnige läkaren skulle enligt ställningstagandet då bedömas tillsammans med underlaget för den medicinska åldersbedömningen, dvs. tand- och handledsröntgen samt den barnpediatriska undersökningen. BLF har i ställningstagande den 17 juli 2015 förklarat att de uppfattar det som att Migrationsverkets på detta sätt vill komma ifrån att det är den medicinskt kompetente barnläkaren som ska göra den samlade bedömningen av de olika medicinska undersökningsmomenten och istället lägger denna uppgift på Migrationsverkets handledsgare, som uppenbart saknar den kompetens som krävs för denna medicinskt kvalificerade bedömning (Angående medicinska åldersbedömningar av asylsökande ungdomar, <http://www.barnlakarforeningen.se/2015/07/17/angaende-medicinska-aldersbedomningar-av-asylsokande-ungdomar/>). BLF förklarade vidare att de inte heller kunde uppmana sina medlemmar att göra sådana undersökningar, så länge denna praxis råder på Migrationsverket. Socialstyrelsens utredare Elis Envall har förklarat att detta i praktiken innebär att medicinska åldersbedömningar inte längre utförs i asylärenden.

Det är i nuläget oklart hur läkarna ställer sig till om detta moratorium även gäller medicinska åldersbedömningar när förfrågan kommer ifrån polisen/åklagaren med anledning av ett beslut om kroppsbesiktning. Det kan emellertid konstateras att det i 6 kap. 9 § patientsäkerhetslag (2010:659) stadgas att: "En läkare som är verksam inom den offentligt bedrivna hälso- och sjukvården är på begäran av polisman skyldig att, i den omfattning övriga skyldigheter i yrkesutövningen inte hindrar det eller det annars inte finns särskilda skäl mot det, utföra en undersökning som innebär kroppsbesiktning av någon som är misstänkt för brott som kan ge frihetsstraff". Detta innebär en långtgående skyldighet att bistå polisen och åklagare med undersökningar.

Migrationsverket har den 3 september 2015 utfärdat rättslig kommentar angående bedömning av ålder i asylärenden (Migrationsverket, SR

35/2015) vilken upphäver RCI 13/2014. I kommentaren framgår att det inte finns någon skyldighet för Migrationsverket att erbjuda medicinska undersökningar för att bedöma ålder och att Migrationsverket har uppfyllt sin utredningsskyldighet i det avseendet genom att informera sökanden om möjligheten att genomgå en läkarundersökning. Detta ska jämföras med skrivningarna i det tidigare gällande rättsliga ställningstagandet där det stod att en medicinsk åldersbedömning bör erbjudas den sökande i ett asylärende i de fall då han eller hon inte har lyckats göra sin identitet och ålder sannolik.

Sammantaget ger detta intryck av att medicinsk åldersbedömning kommer att bli alltmer sällsynta i asylärendena och i de fall de förekommer vara ingivna av de sökande. Detta skulle i så fall innebära att i den mån åklagare vill ha med medicinsk åldersbedömning i åldersutredningen så måste det i större utsträckning ske genom egna beslut om kroppsbesiktning.